

relische vraag is, een bekommernis over des naasten zieleheil in aan 't woord komt, die weldadig aan doet.

Minder scherp, maar daarom in beginsel toch geen ander.

Zulk een gedeeld vertrouwen toch wordt door het Woord onzes Gods, dat ons Christus verkondigt als den „eenigen Middelaar Gods en der menschen“ en als „den eenigen naam die onder den hemel gegeven is, om zalig te worden“ onherroepelijk veroordeeld.

Het doet tekort aan de eere van Christus als den éénigen Zaligmaker (Heid. Catechismus vr. en antw. 30), en het doet daarmee ook tekort aan de majesteit van het recht en van de genade Gods, en kan daarom ook nooit waarachtigen en vollen vrede geven.

En het zou geen échte, maar valsche liefde tot den naaste zijn, dat te vergoelijken.

Echte, heilige liefde tot den naaste — die altoos van God begint — moet ons integendeel dringen, om wie in deze dwaling verstrikt geraakte, te waarschuwen en uit het Woord beter te onderrichten.

Intusschen, dit geldt zulk een gedeeld geloof zelf. En inzonder vragt naar iets anders.

Hij vraagt naar de uitkomst ervan: of iemand met zulk een gedeeld geloof zalig kan worden.

En hier betaamt ons groote voorzichtigheid. Een rechtstreeksch antwoord geeft de Schrift hier niet.

Alles hangt hier dus aan de vraag, of ook bij wie, als onze Roomsche medechristenen, voor zijn zaligheid nog op iets dan op Christus-alleen zijn betrouwen zet, in beginsel het oprechte, zaligmakende geloof kan bezitten.

En wie zal dan de mogelijkheid daarvan durven ontkennen? Wie zal zeggen, met hoeveel bijgevoegdheden en dwalingen, die het verhinderen tot volle ontplooiing te komen, het waarachtige geloofsbeginnsel in een menschenziel gepaard kan gaan?

Wie zal het zeggen, nu we allen met ons Formulier voor de bediening van het Heilig Avondmaal belijden moeten, dat ons geloof nooit een volkomen geloof is?

Laat ons daarom de uitkomst van dergelijk gedeeld vertrouwen overlaten aan het rechtvaardig en barmhartig oordeel Gods.

Maar, nog eens, laat ons niet ophouden, zijn dwaling en zijn zonde met het licht der Schriften te bestraffen en de algenoezaamheid van het werk onzes eenigen Middelaars aan te prijzen.

Daarmee zullen we den dwalenden beteren dienst bewijzen dan met vergoelijking van hun zonde, die verraad zou zijn, zoowel aan hun eigen zielen als aan het recht Gods en de heerlijkheid onzes gezegenden Verlossers.

B.

F.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELKE SCHEISEN

De boodschap van G. B. Shaw.

III.

Hoewel de vraag, of deze Shaw ons iets te zeggen heeft, al min of meer duidelijk een antwoord kreeg, is zij toch van zooveel belang, dat zij rechtstreeks gesteld dient te worden.

Trouwens, van verschillende zijden is zij op geheel andere wijze beantwoord. Zelden verdeelde iemand zoo de geesten, als Bernard Shaw deed. Ginds met geestdrift begroet, werd hij hier met verachting verworpen.

Wanneer we slechts met een nauwelijks au sérieux te nemen comédiant te doen hadden, zou zijn optreden niet dat effect bereikt hebben.

Wat is het dan dat in Shaw zoo provoceert?

Laat ons trachten onze meening samen te vatten. Het geheim van de oorzaak van den strijd om Shaw schijnt mij Frank Harris in zijn meergenoemd werk over Shaw aan te duiden, als hij zegt: „Hij waarschuwt ons, dat het werkelijk proces van zijn gevecht tegen windmolens tamelijk duister is; maar hij is er van overtuigd, dat „het resultaat toch altijd weer uitwijst, dat er den geheelen tijd iets achter heeft gezeten, waarvan ik mijzelf niet bewust was, hoewel het ten slotte blijkt het werkelijk motief van de heele schepping te zijn geweest“.

Tot onze verbazing merken we, alles overziend, dat toch alle stukken a.h.w. legstukken waren in één groot mozaïek, dat er een leidende gedachte aan ten grondslag lag, dat ze uit een overtuiging geschreven werden. Achter al zijn geestigheid, achter alle grappen schuilt een overtuiging, die de diepere oorzaak is van alle verdeeldheid. Deze overtuiging groeit niet, ze is het geheel van zijn werk.

Het eigenlijkste in hem is wel zijn onuitroeibare liefde tot het leven. Vanuit dit leven, vanuit de aarde worden alle dingen verklaard. Iets hoogers, iets schooners dan dit leven, is er niet. Het is verheven en vervult alle dingen!

III ZIELKUNDE III

Vervolg antwoord aan den heer Janse.

Wij moeten nog verder gaan met de beantwoording van den heer Janse. Hij zegt: „het moest onder ons — in overeenstemming met de belijdenis der kerk — toch in elk geval gewoonte zijn om niet over „het Ik van Jezus“ te speculeeren“.

Ik onderstreepte hier een deel van den zin. Is het speculatie wat de dogmatiek doet? Want nogmaals, datgene wat ik schreef, beweerde ik niet op eigen gezag, maar het is de taal van de Gereformeerde geloofsleer.

Behalve op de beide Kuypers en Bavinck zou ik mij ten deze ook kunnen beroepen op Honig, en wat de anderen betreft op Van Mastricht, à Marck, De Moor en Brakel, benevens op de „Synopsis purioris Theologiae“ XXV (XII t/m XXX).

Maar dit zijn volgens den heer Janse wellicht allen menschen die speculeeren (en derhalve heidenen??)

Doch hoe staat het nu met de belijdenis? Gaarne zou ik den heer Janse willen voorleggen Artikel 19 van de Ned. Geloofsbelijdenis: „Wij gelooven, dat door de ontvangenis de Persoon des Zoons onafscheidelijk vereenigd en tezamen gevoegd is met de menschenlijke natuur; zoodat er niet zijn twee Zonen Gods noch twee Personen, maar twee naturen in eenen eenigen Persoon vereenigd, doch elke natuur hare onderscheidene eigenschappen behoudende“.

Hier staat toch immers precies hetzelfde: „de Persoon des Zoons tezamen gevoegd met de menschenlijke natuur“, „twee naturen in eenen EENIGEN Persoon.“ Dat is niets anders dan twee naturen en één (eeuwig) Goddelijk Ik.

De aanleiding tot de uitspraak dezer belijdenis ligt trouwens reeds in de oude belijdenisschriften vast. Immers reeds in 451 werd in Chalcedon de belijdenis geformuleerd: „Eén en Dezelfde in twee naturen“.

In de Belijdenis van Chalcedon staat niet: Eén en Dezelfde uit twee naturen, maar Eén en Dezelfde in twee naturen.

En deze Eén en Dezelfde is de eeuwige Persoon des Zoons (Ned. Gel. bel. Art. 19), „de eeuwige Zone Gods, die het vleesch en het bloed uit de maagd Maria heeft aangenomen“ (Heidelb. Catechismus Vr. 35).

Bij deze Catechismusvraag (35) geeft Kuypers in „E Voto“ deze uitmennende nadere verklaring, die ik den heer Janse ter overweging aanbied en die de meesten onzer lezers wel kunnen contro-

Godsdienst kan slechts dienst van het leven zijn en kan slechts menschenlijk worden opgevat. God wordt op de aarde neergehaald, om van daaruit een nieuwen inhoud te ontvangen. God is ten laatste dat leven zelf. Zijn Koninkrijk is een rijk van deze aarde.

Zoo is dat leven heilig, het mag niet verknoeid worden en verleugend. Alle „idealen“, die het misvormen, moeten er afgerukt. Alles wat leeft, heeft reeds daarom recht op het leven en moet zich ongehinderd ontwikkelen kunnen. Zoo is hij, volkomen consequent, voorstander der emancipatie, huldigt socialistische opvattingen over de vrijheid van alle leven, en bestrijdt het vivisectionisme. De mensch, de edelste vorm van dit leven, heeft nu als hoogste taak dit leven vrijelijk te laten groeien. Hij moet van binnen uit, uit eigen kracht, leven, en slechts met zichzelf te rade gaan. Zoo verklaren zich zijn meeningen over de ontwikkeling des menschen naar den Superman toe, over de autonomie der moraal.

Een kenmerk, tevens een eenzijdigheid, van deze liefde tot het leven, die zich voor geen openbaringen bukt, is, dat ze het leven in actueelen zin verstaat. Zij richt zich op bepaalde toestanden, op een bepaalden tijd, hier en nu. De problemen die hij behandelt, zijn tijdproblemen, veelal modeproblemen. Ook in zijn wijsgeerige opvattingen bleef hij aan zijn eigen tijd gebonden. De vorm, waarin Shaw zijn meeningen uit, is concreet; algemeene waarheden, abstracties behandelt hij niet.

Shaws werk is geen „kunst om de kunst“. Van deze leuze moet hij niets hebben. Hij heeft wel degelijk een bedoeling, in zekeren zin zou men het tendenz-kunst kunnen noemen. Het is hem om zijn opvattingen, meer nog om de hekeling van oudere opvattingen te doen. Zoo behoeft het niet te verwonderen, dat veel van zijn stukken in het geheel niet uit innerlijke noodzaak geschreven werden, maar slechts een uiterlijke aanleiding hadden, op verzoek geschreven werden, of voor een bepaalde gelegenheid. Deze „pièces d'occasion“ getuigen evenwel van een verbluffende virtuositeit.

Niemand, die met Shaws werk in aanraking komt, ontkomt aan den indruk van een sterke behaagzucht. Veel van zijn comedies wekken den indruk louter een vertoon van vernuft te zijn. De

leeren in „E Voto“ (in het tweede hoofdstuk van de verklaring van Zondag 14):

„Onderscheidt ge nu bij u zelve, dan vindt ge drieërlei. Vooreerst uw menschenlijke natuur, naar ziel en lichaam, die u met ieder ander mensch gemeen is. Maar ten tweede ook iets bijzonders en eigenaardigs, dat u van anderen onderscheidt. Het sterkst spreekt dit in het gelaat. O, zoo wonderbaar. Ge ziet tienduizend menschen op een hoop voor u staan. Allen hebben een menschenlijk gezicht, met mond en neus, oogen en wenkbrauwen, voorhoofd en wangen. Dat is van de natuur. Maar toch is er iets, iets onnoembaars, dat het eene gelaat van het andere onderscheidt, en waardoor het herkennen mogelijk wordt. En terwijl ge nu alzoo onderscheidt tusschen uw natuur, die ge met allen gemeen hebt, en uw eigenaardig bestaan, zijt ge u bovendien bewust een ik te zijn. Immers, ge zegt: Ik besta uit ziel en lichaam.“

„Maar verder kunt ge nu ook niet vragen. Wat dat ik in u is, blijft een raadsel, dat nooit iemand u ontsluit zal. Al wat de Heilige Schrift er u van zegt is, dat ge in uw menschenlijke natuur geschapen wierdt naar den Beelde Gods.“

„Het gewone is derhalve, dat de menschenlijke natuur haar personen ziet optreden, met sterk individuele karakter-onderscheidingen, en met een ik waarin iets schuilt van Gods Beeld.“

„Doch zoolang het zoo stond, viel alles en zonk in. Ons stamhoofd en verbondshoofd tevens, Adam, die in onze menschenlijke natuur naar den Beelde Gods moest staan, viel, en in hem en door hem en na hem al wat staan moest als hij.“

„Maar nu komt er in Immanuel iets anders. Nu is er ook bij hem wel deze menschenlijke natuur, vol en rijk. Er is ook wel in die menschenlijke natuur iets onderscheidens. Er is ook wel in haar een stamhoofd. Maar het ik, dat uit dit stamhoofd spreekt, rust niet daarin, dat 't naar den Beelde Gods geschapen is, maar hierin, dat hij zelf „eeuwig en waarachtig God is — en blijft.“

„Al het mysterie ligt derhalve in deze vraag: Indien de Zone Gods machtig was in het paradijs, om in onze menschenlijke natuur een waarachtigen mensch te doen optreden, doordat hij er naar den Beelde Gods een persoonlijk ik in deed ontstaan; — zou hij dan niet veel meer machtig zijn, in diezelfde menschenlijke natuur een waarachtigen mensch te doen optreden, doordien hijzelf, als eeuwig en waarachtig God, met het ik zijner persoonlijkheid in haar ingaat?“

„Hierop zegt de verborgenheid der vleeschwording Amen, en zoo eerst komt het waarachtig God en waarachtig mensch tot zijn recht“.

Tot zoover „E Voto“. Of onze belijdenis dan ten dezen ook duidelijk is!

Houdt de heer Janse nu werkelijk vol, dat we bij de belijdenis van „de Onpersoonlijke men-

toon in zijn omvangrijke prefaces, door welke lengte hij zich een vermaardheid verwierf, in zijn verhandelingen en voordrachten, is in hooge mate ijdel. Aller oogen zijn op hem gevestigd. Nu Shaw dit weet, wil hij een van te voren door hem zelf vastgestelden indruk handhaven. Het beeld, dat men zich van hem dient te vormen heeft hij eerst nauwkeurig zelf ontworpen, iets wat al zijn biographen, zelfs zijn bewonderaars, opmerken. Dat de roeping tot kunst hierdoor ernstig geschaad wordt, behoeft wel geen betoog.

Over dit alles heen ligt de spot, het machtige wapen van Shaw. Hij critiseert er mee en valt aan. Maar tevens verbergt ze den ernst zijner overtuiging, die in haar verstokenheid des te gevaarlijker wordt. Hij verkrijgt een zekere distance door dezen spot, doordien hij niet meer rechtstreeks tot ons spreekt. Deze spot is meestal onschuldiger, dan ze schijnt. Men ergere zich niet te snel. Men moet eigenlijk meer op haar vernuft dan op haar inhoud letten. Het gevaar van Shaw schuilt niet zoozeer in dit esprit, als wel in zijn verborgen levensbeschouwing.

Deze spot is, naast een verberging zijner eigenlijke gevoelens, aan de andere zijde ook de uiting eener overmoedige levenslust, die met de feiten stoet en zich verlustigt aan de dwaze mogelijkheden, die haar rangschikking biedt. Het besef van een geboeid publiek doet ook hier het overige.

Zijn schrijftant wordt door dit alles ongemeen levendig, hoewel, daar ze zich niet tot hooger plan verheft, geen innerlijke rijping vertoont, op den duur onrustig en vermoeiend.

Dat Shaw voor de rechten van het leven opkwam, is op zichzelf een verdienste. In de toneel-litteratuur heeft hij zich een plaats veroverd. Hij durfde met gangbare meeningen breken en op het gebied der toneeltechniek kende hij geen traditie.

Maar Shaws boodschap, zijn verheerlijking van het leven is heidensch. Den Calvinist is zulk een verheerlijking van dit leven, zulk een evangelie der aarde onaanvaardbaar. Het Koninkrijk der hemelen is ook in dezen zin niet van deze aarde.

Shaws beteekenis, en dan nog een praktische, ligt in den tijd, waarin hij leefde en... deze tijd is weldra voorbij!

W. N. VISSERMAN.

schelijke m
„eeuwige
„godelij
philosophie
der Kerk
(van één pe
spraak der
volgens den
densch ph

Nu krijg
het wo
n. l. voor
persoon

De heer

En nu

exegeten a

toe, dat ik

toestemmen

Greijdan

zijn exegese

het Nieuwe

Paulus aan

sterdam, 1

hier om he

is dat Pau

zonde doet

innerlijk

uitdrukkelij

(Spatiëring

En vier

„Ofschoon

voor haar

niet naa

en innerlijk

Onze exeg

beteekenis

en „ik naa

Of meen

Greijdanus

staat onder

Het is ar

Greijdanus

had hij ree

hier, „en

zijn eige

in hem zij

doet dit n

onderscheid

zondige w

niet doo

lijke en ei

Daarmee s

doch ste

soon to

zijn ik t

geestelijk

overheersc

Ik onder

dunkt mij

meen gelde

die ook d

Immers

woord „i

soon o

persoon

de licha

ten. En v

duidelijk h

en Prof.

alleen. Zo

Zahn in 2

1910) bij d

„Das be

bildet den

welches da

im Nachs

Sinne, w

den Gesa

den geleer

Fleisches

nen hat“.

Ook hier

im engste

Gaarne E

1) Met na

Dr A. Kuyp

(Amsterda

zoos aange

hier aan de

dit gedeelte

„Neen, alle

keten kan

schalmen m

orthodoxen,

moeten er

belijdenis

„Dat het m

belijdenis

opgemerkt

ing in gebr

dwaling de

Christus uitk

Vandaar h

iets krasser

Onze goed

duidelijk uit

naturam, m

natura huma

mag niet be

tot één pers

de goddelij

74 en 75.)